

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

**การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโย่งกย้าจก์ของชาวมอญชุมชน
วัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม**
CREATING A STRONG COMMUNITY THROUGH THE RITUAL “TAO A YONG KYAT”
OF MON COMMUNITY OF KASERARAM TEMPLE, SAI NGAM SUBDISTRICT,
NAKHON PATHOM PROVINCE

พระอนุชาตี สมานจิตโต (ศรีสุขสร้อย)¹, พระมหาประกาศิต สิริเมธ, ผศ.ดร. และ พระอุทิศ อาสภจิตโต, ดร.

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phra Anuchat Samanachitto (Seesuksroi)¹, Phramaha Prakasit Sirimedho, Asst.Prof.Dr.

and Phra Uthit Asabhacitto, Dr

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: anuchat@gmail.com¹

Received 21 May 2024; Revised 2 October 2024; Accepted 28 December 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของพิธีกรรมเทาะอะโย่งกย้าจก์ที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวมอญของชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม 2) สร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโย่งกย้าจก์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม และ 3) วิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโย่งกย้าจก์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง 15 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม 11 รูป/คน ทำการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) พิธีกรรมเทาะอะโย่งกย้าจก์เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพระพุทธรูปอุทิศผลบุญแก่ญาติผู้ล่วงลับ ด้วยมุ่งหวังว่าบุญจะส่งผลให้ญาติได้รับความสุขในสุคติภพ ทั้งยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความกตัญญู กตเวทิต์ที่รู้คุณบรรพชน

2) การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยนำพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนมาเป็นตัวขับเคลื่อนให้คนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้ทำร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นภายในชุมชน

3) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็ง แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น คือ 1) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยวัฒนธรรมด้านอาหาร 2) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย 3) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยวัฒนธรรมด้านพิธีกรรม 4) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยวัฒนธรรมด้านภาษา และ 5) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยวัฒนธรรมด้านสังคม

คำสำคัญ : พิธีกรรมเทาะอะโย่งกย้าจก์, ชุมชนเข้มแข็ง, มอญวัดเกษตราราม

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

Abstract

This research is to 1) study the relationship of the Taoyongkyajak ritual to the way of life of the Mon people of the Kasetararam Temple community, Sai Ngam Subdistrict, Nakhon Pathom Province., 2) create a strong community with the Taoyongkyajak ritual of the Mon people of the Kasetararam Temple community, Sai Ngam Subdistrict, Nakhon Pathom Province, and 3) to analyze strategies for building a strong community with the tao ritual. Ayongkayak of the Mon people, Kasetararam Temple community, Sai Ngam Subdistrict, Nakhon Pathom Province, in a survey research Don't forget to collect data for in-depth reasons with an important researcher who can specifically observe 15 images/people and survey groups of 11 images/people to research the accompanying content and present it descriptively.

The results showed that

1) The “TAO A YONG KYAT” ritual is a ritual related to the construction of Buddha images. Dedicate merit to deceased relatives with the hope that merit will result in relatives receiving happiness in the world of happiness. It is also a sign of gratitude and appreciation for the ancestors.

2) Building a strong community by using rituals that occur in the community as a driving force for people in the community, both children and adults, to do it together. It creates unity within the community.

3) Strategies for building a strong community into 5 points: 1) Strategies for building strong communities with food culture, 2) Strategies for building strong communities with culture of dress, 3) Strategies for building strong communities with culture of rituals. 4) Strategies for building strong communities with language culture and 5) Strategies for building strong communities with social cultures.

Keywords: Tthrough the Ritual “tao a yong kyat”, A Strong Community, MON Community of Kasetararam Temple.

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเน้นไปที่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ตามแต่สถานภาพของสังคม และชุมชนโดยทั่วไปจะมีความแตกต่างกันตามแต่ศักยภาพทุนทางสังคมของแต่ละชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นสิ่งที่ผู้คนในชุมชนหลายๆ คน ทั้งผู้นำ และผู้ตามของชุมชน มีความต้องการและคาดหวังอยากให้มี อยากให้เป็น ความเข้มแข็งของชุมชนบางครั้งจำเป็นจะต้องอาศัยความรู้ ความคิดเห็นของผู้คนจากนอกชุมชน ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือบางที่ที่เรียกกันว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับชุมชนนั้นๆ ด้วยความจริงจังตั้งใจ เพื่อเป็นกระบวนการนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนที่มีความหลากหลายของรูปแบบ และหลากหลายความคิด ดังคำพูดของอาจารย์หมอบระเวศ วัชสี ที่พูดว่า “หากชุมชนใดผู้คนไม่เอาจริง ไม่เอาจน ไม่

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

เจ็บ ก็ถือได้ว่าชุมชนนั้นเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้ โดยปัญหาที่ทำให้สังคมอ่อนแอ เนื่องมาจากองค์ประกอบของสังคม 5 ประการอ่อนแอ คือ 1) ศีลธรรมอ่อนแอ 2) ปัญญาอ่อนแอ 3) ระบบเศรษฐกิจอ่อนแอ 4) ระบบรัฐอ่อนแอ และ 5) สังคม (ระบบความสัมพันธ์ของคน) อ่อนแอ” โดยการเน้นไปที่ความรู้เป็นตัวตั้ง และในทางตรงกันข้ามองค์กรท้องถิ่นหลายๆ ท้องถิ่นวางนโยบายให้ชุมชนในท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มุ่งเน้นที่โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นวัตถุ จึงเน้นหนักไปที่งบประมาณซึ่งเป็นการใช้เงินตรา เป็นตัวตั้งในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งท้องถิ่น หรือชุมชนที่ไม่ตรงประเด็น เป็นการพัฒนาชุมชนที่ไม่ยึดหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง คือ ยังกองพืงพาทุน และปัจจัยต่างๆ จากนอกชุมชนเป็นส่วนใหญ่ หรือที่เรียกว่า พึงจุมุกคนอื่นเพื่อหายใจ

องค์ประกอบที่ทำให้สังคมเข้มแข็งเป็นระบบการดำรงอยู่ของมนุษย์ที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ มนุษย์ สังคมวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเข้มแข็งของสังคมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อองค์ประกอบทั้ง 3 ประการประสานสัมพันธ์อย่างปกติและถูกต้อง เมื่อองค์ประกอบทั้ง 3 ทำงานประสานสัมพันธ์กันได้ถูกต้องแล้วสิ่งที่ตามมาคือ ความเข้มแข็งของชุมชน โดยความเข้มแข็งของชุมชนเกิดจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในด้านดังต่อไปนี้ 1) ด้านคุณภาพชีวิต ชุมชนมีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจผ่านกิจกรรม 2) ด้านเศรษฐกิจชุมชน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมเพื่อการจำหน่ายที่ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน 3) ด้านการสร้างเครือข่าย ชุมชนมีการประสานงานกับชุมชนอื่นๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชุมชนมีการสอดส่องดูแลในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน และ 5) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบที่ทำให้สังคมเข้มแข็ง 3 ประการ คือ มนุษย์ สังคมวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินั้น ทุกคน ทุกเชื้อชาติ และทุกศาสนาที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย จะต้องได้รับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกันหมด และต่างก็มีสังคมวัฒนธรรมเป็นแบบฉบับของแต่ละชุมชนด้วย

“มอญ” เป็นอีกกลุ่มชนชาติหนึ่งที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยมาช้านาน โดยในอดีตเป็นชนชาติที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ของประเทศพม่าในปัจจุบัน มาเป็นเวลาหลายศตวรรษก่อนคริสตกาล ชาวมอญมีเชื้อสายอยู่ในกลุ่มมอญ-เขมร และบางที่อาจจะอพยพมาจากตอนกลางของทวีปเอเชีย เข้ามาตั้งอาณาจักรของตนทางตอนใต้ บริเวณลุ่มแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำสะโตง ซึ่งเรียกว่า “สุวรรณภูมิ” ซึ่งชาวมอญได้ชื่อว่า เป็นผู้นำทางศาสนาพุทธในพุทธศตวรรษที่ 2 อาณาจักรสุวรรณวัตหรือสะเทิม ซึ่งเป็นศูนย์กลางของ “อาณาจักรมอญ” ตามความเชื่อของชาวมอญ เชื่อกันว่า ชาวมอญเป็นชนชาติแรกที่ได้รับนับถือทางพระพุทธศาสนา โดยได้รับพระเกษาธาตุมาบรรจุในพระมหาเจดีย์ บรรพบุรุษชาวมอญจึงได้นำมาเป็นอุบายมาสอนคนรุ่นหลังให้ได้ระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญในพุทธประวัติ ทำให้เกิดเป็นประเพณีและพิธีกรรมที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นที่มาของพิธีกรรม “เทาะอะโย่งกย้าจก” ของชาวมอญ หรือเรียกเป็นภาษาไทยได้หลายอย่าง เช่น พิธีปล่อยพระ พิธีสร้างพระใหม่ พิธีเบิกเนตรพระพุทธรูป และพิธีอเนกขา เป็นต้น เทาะอะโย่งกย้าจก หมายถึง พิธีกรรมการพุทธานิเชกหรือฉลองพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นใหม่แบบชาวมอญ ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่น่าคติความเชื่อมาจากพุทธประวัติ ในพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาท โดยเริ่มตั้งแต่ตอนนางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาสถึงตอนที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสบทปฐมพุทธวจนะโปรดพญามารในที่สุด

ชุมชนชาวมอญวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ก็ยังคงรักษาและต่อยอดจัดทำพิธี “เทาะอะโย่งกย้าจก” อยู่จนถึงปัจจุบัน แต่ชาวมอญส่วนใหญ่ในชุมชนกลับขาดความเข้าใจถึงคติและที่มาของพิธีกรรมเทาะอะโย่งกย้าจก โดยมักทราบแต่เพียงว่า “ต้องทำ” เมื่อสอบถามว่า

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

“ทำอย่างไร?” “มีคติมาจากไหน?” “พิธีกรรมนี้สอนอะไร?” ปรากฏว่า ชาวมอญในชุมชนน้อยคนนักที่จะตอบคำถามหรืออธิบายได้ ซึ่งผู้ที่สามารถตอบคำถามหรืออธิบายได้ก็เป็นผู้ที่มีอายุมากแล้ว ประกอบกับผู้วิจัยก็เป็นคนในชุมชนและมีความสนใจที่จะศึกษาคติในพิธีกรรมเทาะอะโย่งกี้ย่าจ๊กของชาวมอญวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมนี้อยู่แล้ว อีกทั้งเอกสารการศึกษาในเรื่องนี้ที่จะมาเป็นหลักฐานในเชิงวิชาการก็ยังไม่ปรากฏ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโย่งกี้ย่าจ๊กของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม” โดยผู้วิจัยหวังว่า ผลจากการศึกษาวินิจฉัยในครั้งนี้จะประโยชน์ต่อชาวมอญในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมและประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจที่จะศึกษาคติในพิธีกรรมเทาะอะโย่งกี้ย่าจ๊กของชาวมอญวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งยังเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่า ชาวมอญมีความนับถือในพระพุทธศาสนามาแต่อดีต กระทั่งพิธีกรรมเก่าแก่ของชาวมอญเช่น พิธีกรรมเทาะอะโย่งกี้ย่าจ๊กก็ยังแอบแฝงไว้ด้วยคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

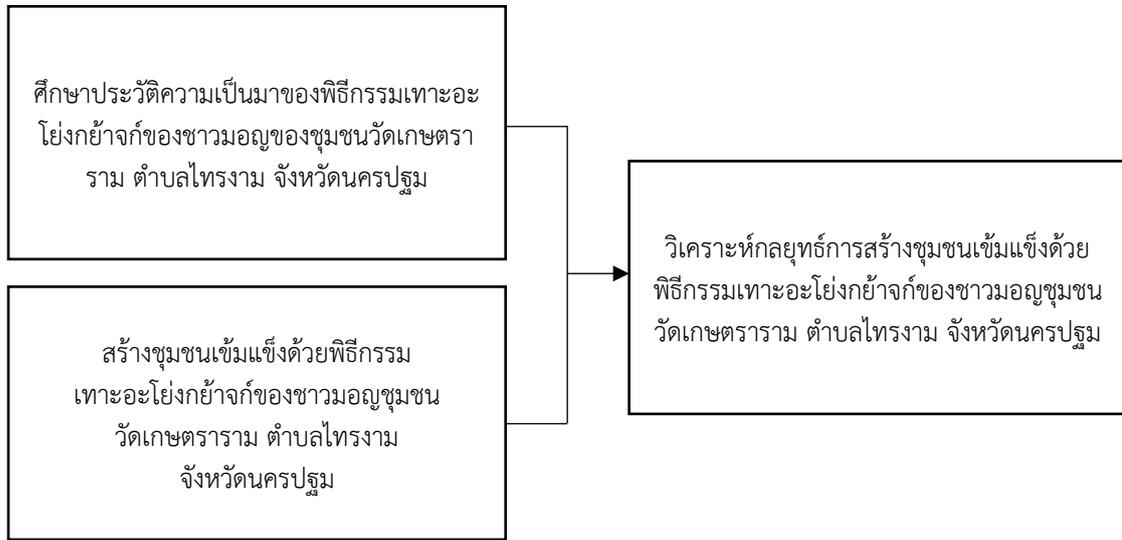
1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพิธีกรรมเทาะอะโย่งกี้ย่าจ๊กที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวมอญของชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโย่งกี้ย่าจ๊กของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโย่งกี้ย่าจ๊กของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research-PAR) โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 กระบวนการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart ประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) โดยผู้วิจัยได้ปรับขั้นตอนการวางแผน ออกเป็นขั้นการเตรียมการและการวางแผน เพื่อจำแนกภารกิจในการทำงานในพื้นที่ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่เพื่อพัฒนาโจทย์การวิจัยให้เหมาะกับชุมชน จึงได้จัดทำขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมการ (Pre-Research) 2) ระยะการวางแผน (Planning) 3) ระยะการปฏิบัติตามแผน (Action) 4) ระยะการสังเกตผลการนิเทศติดตามสนับสนุนการดำเนินงาน (Observation) และ 5) ระยะสะท้อนผล (Reflection)

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะโย่งก้าย่าจกของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม” ดังนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของพิธีกรรมเทาะโย่งก้าย่าจกที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวมอญของชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของพิธีกรรมเทาะโย่งก้าย่าจกที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวมอญของชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม พบว่า พิธีกรรมเทาะโย่งก้าย่าจกของชาวมอญของชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพระพุทธรูป โดยอิงกับประวัติทางพระพุทธศาสนา มีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาแต่โบราณ จึงได้นำเอาเรื่องพุทธประวัติมาเป็นแบบแผนในการจัดพิธีกรรมเพื่อบูชาคุณพระพุทธรูป และอุทิศผลบุญแก่ญาติผู้ล่วงลับ ด้วยมุ่งหวังว่าบุญจะส่งผลให้ญาติได้รับความสุขในสุคติภพ ทั้งยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความกตัญญูต่อบุคคลที่รู้คุณบรรพชน โดยพิธีกรรมนี้ยังช่วยให้เกิดความสามารถสามัคคีในหมู่คณะและเป็นอุบายให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้เรื่องราวพุทธประวัติ ถึงจะต่างช่วงบางตอนก็ตามโดยแนวคิดเกี่ยวกับการพระพุทธรูป เห็นได้จากชาดกสำคัญมี 3 ชาดก ได้แก่ 1) จันทเสนชาดก 2) เทวรุกขกุมารชาดก และ 3) วัฏฏังคสิริราชชาดก ซึ่งแต่เดิมนั้นศาสนาพุทธไม่มีรูปเคารพแต่อย่างใด แต่เมื่อครั้งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไปประทับที่อื่นๆ และหลังจากการดับขันธปรินิพพานของพระองค์แล้วก็ตาม ผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาก็อยากจะมีสิ่งทำให้รำลึกถึง หรือเป็นสัญลักษณ์ขององค์พระศาสดา เพื่อที่จะบอกกล่าวเรื่องราวพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงศึกษาค้นคว้าหาทางดับทุกข์ และทรงชี้แนะสอนสั่งผู้คนถึงการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความเป็นอยู่ที่ดีก่อให้เกิดความผาสุกในหมู่มวลมนุษย และสิ่งมีชีวิตในโลก

คติความเชื่อเรื่องโลกนี้และโลกหน้าเป็นคติความเชื่อขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาก็มีความเชื่อเช่นนั้นและแบ่งโลกหน้าไม่ว่าจะเป็นความเชื่อในเรื่องของสุคติภูมิ ภาพที่เป็นสุข หรือทุคติภูมิ ภาพที่

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

เป็นทุกข์ ด้วยเหตุนี้ การที่จะไปสู่โลกหน้าไม่ว่าจะเป็นสุคติภูมิ หรือทุคติภูมิก็ตามล้วนแต่เป็นไปด้วยกำลังของผลจากการกระทำในโลกนี้ โดยเฉพาะการมุ่งสร้างบุญกุศลเพื่อหมายให้กำลังของบุญกุศลนั้นจะส่งผลให้ไปสู่ภพที่เป็นสุขเมื่อสิ้นชีวิตไปแล้ว โดยความเชื่อที่ว่ามานี้ ทำให้มนุษย์เกิดความกลัวและหาวิธีการหรือกระบวนการมาเพื่อป้องกันตนเอง พร้อมทั้งกับสร้างคำตอบมาอธิบายถึงสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ โดยมุ่งหวังให้ตนเองรู้สึกปลอดภัย ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดความเชื่อต่างๆ มากมายจนก็กลายเป็นพิธีกรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และพัฒนาเป็นประเพณี ซึ่งในกลุ่มชาวมอญก็มีพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์หลายอย่าง เช่น คติความเชื่อการปลุกบ้านของชาวมอญ พิธีกรรมรำผี ประเพณีชิงกราน เป็นต้น

2. การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาวิจัยการสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม พบว่า การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ เป็นการนำความเข้มแข็งมาสู่ชุมชนของชาวมอญวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม โดยนำพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนมาเป็นตัวขับเคลื่อนให้คนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้ทำร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นภายในชุมชน การที่ประชาชนในชุมชนมีการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน โดยมีการเรียนรู้การจัดการและการแก้ไขปัญหาของชุมชนซึ่งทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง หรือเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบต่อภายนอกชุมชน สำหรับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จะต้องเป็นการดำเนินงานแบบร่วมคิดร่วมทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การประกอบพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่ได้รับการรักษา สืบทอดจากบรรพชนจนถึงปัจจุบันของชุมชนชาวมอญในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการรำผี ประเพณีชิงกราน (สงกรานต์) และการปลุกบ้าน ส่วนคติความเชื่อเรื่องการสร้างพระพุทธรูปนั้นเป็นการอิงอาศัยประวัติทางพระพุทธศาสนา โดยมีความเกี่ยวข้องกับชาดก เช่น จันทเสนชาดก เป็นต้น 2) คติในพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญ ซึ่งมีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาแต่โบราณ จึงได้นำเอาพุทธประวัติมาเป็นแบบแผนในการจัดพิธีกรรม เพื่อบูชาคุณของพระพุทธเจ้าและอุทิศผลบุญแก่ญาติผู้ล่วงลับ ด้วยมุ่งหวังว่าบุญจะส่งผลให้ญาติได้รับความสุขในสุคติภพ ทั้งยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความกตัญญูตเวทีรู้คุณบรรพชน โดยพิธีกรรมนี้ยังช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและเป็นอุบายให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้เรื่องราวในพุทธประวัติ และ 3) การวิเคราะห์คติธรรมในพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญ ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า พิธีกรรมนี้ได้สอดแทรกหลักคำสอนเรื่องบุญส่งผลให้เกิดสุข บาปมีผลเป็นทุกข์ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า นอกจากนี้เป็นการส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมมีโอกาสทำบุญกิริยาวัตถุ และมีความเชื่อมั่นในบวรพระพุทธศาสนา

3. ผลการสร้างกลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาวิจัยกลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม พบว่า การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยบริบทของชุมชน เป็นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งด้วยสิ่งที่มีความสำคัญในชุมชน ซึ่งเป็นจุดแข็งของชุมชนที่จะอนุรักษ์ความเป็นชุมชนมอญให้คงอยู่ตลอดไป บริบทที่ผู้วิจัยจะขอเสนอในที่นี้เป็นบริบทที่อยู่คู่กับชุมชนชาวมอญวัดเกษตรารามมานานแล้ว และเป็นวัฒนธรรมที่ชาวมอญใช้และต้องอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป บริบท 4 ประการ คือ บริบทด้าน

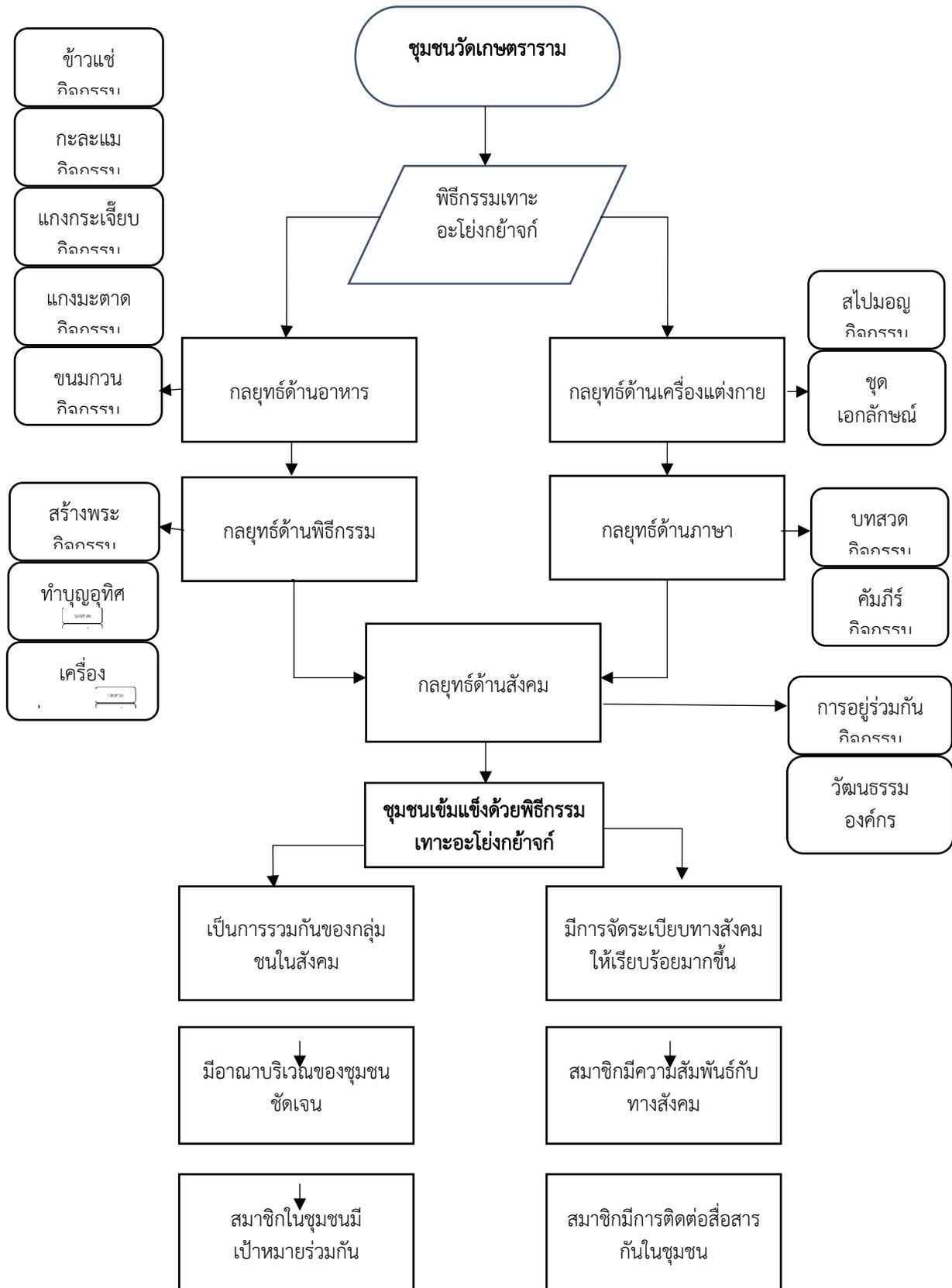
วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

อาหาร บริบทด้านการแต่งกาย บริบทด้านพิธีกรรม และบริบทด้านภาษา 1) อาหารของชาวมอญในพิธีกรรม เทาะอะโยงกย้าจก ส่วนใหญ่อาหารก็จะเป็นแบบสากลทั่วไปกับงานบุญต่างๆ ทั่วไป จะไม่เน้นในเรื่องของอาหารมากนัก แต่มีข้อสังเกตเพียงในประเพณีที่เกี่ยวกับงานศพจะไม่ทำขนมจีนน้ำยา ด้วยเชื่อว่าญาติพี่น้องจะตายต่อๆ กันแค่นั้นเอง 2) การแต่งกายของคนมอญที่แต่งกายออกไปงานต่างๆ จะแตกต่างกันออกไป เครื่องแต่งกายไปในงานมงคลทั่วไป ก็จะใช้เสื้อผ้าที่มีสีสันสดใสสวยงาม นิยมใช้สไบผ้าพื้นสีสดต่างๆ ตัดกับชุดที่สวมใส่ ซึ่งแตกต่างกับการแต่งกายในงานอวมงคลมาก ในงานอวมงคลนั้น เครื่องแต่งกายของคนมอญก็คล้ายกับคนไทยทั่วไป คือ นิยมใช้ชุดสีดำเป็นพื้น และใช้ผ้าสไบสีขาวพาดตัดกับชุดสีดำ ซึ่งบ่งบอกถึงเครื่องแต่งกายที่สวมใส่แสดงความไว้อาลัยต่อการจากไปของผู้เสียชีวิต 3) พิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกนี้คือ พิธีกรรมที่ทำขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยลักษณะของพิธีกรรมเป็นการสร้างพระพุทธรูปอุทิศให้ผู้ตาย ทำให้เป็นประหนึ่งว่ามีพระพุทธรูปเจ้าเกิดใหม่อีกหนึ่งองค์ เจริญเปรียบได้กับญาติที่ล่วงลับที่นางสุชาดาถวาย แต่พระพุทธรูปเจ้า พระพุทธรูปเจ้าอธิฐานโดยการลอยถาดนี้ และ 4) บริบทด้านภาษาในพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจก ภาษาไม่มีข้อแตกต่างกันมากนัก แตกต่างเฉพาะบทสวดมนต์ของพระสงฆ์ในพิธีเท่านั้น ซึ่งได้เพิ่มบทพิเศษเข้ามาอีกบทหนึ่ง ที่เรียกว่าบท “อเนกชา”

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง “การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 11 รูป/คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นใน ตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ดังนั้นจึงสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม” มีประเด็นนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวมอญของชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม

ความสัมพันธ์ของพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวมอญของชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐมนั้น พิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพระพุทธรูป โดยอิงกับประวัติทางพระพุทธศาสนา มีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาแต่โบราณ จึงได้นำเอาเรื่องพุทธประวัติมาเป็นแบบแผนในการจัดพิธีกรรมเพื่อบูชาคุณพระพุทธรูป และอุทิศผลบุญแก่ญาติผู้ล่วงลับ ด้วยมุ่งหวังว่าบุญจะส่งผลให้ญาติได้รับความสุขในสุคติภพ ทั้งยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความกตัญญูที่รู้คุณบรรพชน โดยพิธีกรรมนี้ยังช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและเป็นอุบายให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้เรื่องราวพุทธประวัติ จึงจะได้บางช่วงบางตอนก็ตามโดยแนวคิดเกี่ยวกับการพระพุทธรูป เห็นได้จากชาดกสำคัญมี 3 ชาดก ได้แก่ 1) จันทเสนชาดก 2) เทวรุกขกุมารชาดก และ 3) วัฏฏังคสิริราชชาดก ซึ่งแต่เดิมนั้นศาสนาพุทธไม่มีรูปเคารพแต่อย่างใด แต่เมื่อครั้งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไปประทับที่อื่นๆ และหลังจากการดับขันธปรินิพพานของพระองค์แล้วก็ตาม ผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาก็อยากจะมีสิ่งทำให้รำลึกถึง หรือเป็นสัญลักษณ์ขององค์พระศาสดา เพื่อที่จะบอกกล่าวเรื่องราวพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงศึกษาค้นคว้าหาทางดับทุกข์ และทรงชี้แนะสอนสั่งผู้คนถึงการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความเป็นอยู่ที่ก่อให้เกิดความผาสุกในหมู่มวลมนุษย และสิ่งมีชีวิตในโลก สอดคล้องกับ **พระครูสมุห์อานนท์ อานนโท และคณะ** ที่ได้กล่าวว่า 1) พิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพชนของชุมชนชาวมอญในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการรำผี ประเพณีชังกราน (สงกรานต์) และการปลูกบ้าน ส่วนคติความเชื่อเรื่อง การสร้างพระพุทธรูปนั้น เป็นการอิงอาศัยประวัติทางพระพุทธศาสนา โดยมีความเกี่ยวข้องกับชาดก เช่น จันทเสนชาดก เป็นต้น 2) คติในพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญ ซึ่งมีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาแต่โบราณ จึงได้นำเอาพุทธประวัติมาเป็นแบบแผนในการจัดพิธีกรรม เพื่อบูชาคุณของพระพุทธรูปและอุทิศผลบุญแก่ญาติผู้ล่วงลับ ด้วยมุ่งหวังว่าบุญจะส่งผลให้ญาติได้รับความสุขในสุคติภพ ทั้งยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความกตัญญูที่รู้คุณบรรพชน โดยพิธีกรรมนี้เป็นอุบายให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้เรื่องราวในพุทธประวัติ และ 3) คติธรรมในพิธีกรรม เทาะอะโยงกย้าจกข์ได้สอดแทรกหลักคำสอนเรื่อง บุญส่งผลให้เกิดสุข บาบมีผลเป็นทุกข์ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า นอกจากนี้เป็นการส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมมีโอกาสทำบุญกิริยาวัตถุ และมีความเชื่อมั่นในบวรพระพุทธศาสนา

2. ผลการสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม

การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ เป็นการนำความเข้มแข็งมาสู่ชุมชนของชาวมอญวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม โดยนำพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนมาเป็นตัวขับเคลื่อนให้คนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้ทำร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นภายในชุมชน การที่ประชาชนในชุมชนมีการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน โดยมีการเรียนรู้การจัดการและการแก้ไขปัญหาของชุมชนซึ่งทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง หรือเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชน สำหรับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จะต้องเป็นการดำเนินงาน

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

แบบร่วมคิดร่วมทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ **พระครูใบฎีกาอาทิตย์ อคฺคธมฺโม** ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมและคติความเชื่อเรื่อง เทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญ วัดมะขาม จังหวัดปทุมธานี” ว่า การจัดพิธีกรรม “เทาะอะโยงกย้าจกข์” ในชุมชนวัดมะขามในปัจจุบันพิธีกรรมนี้ ยังคงได้รับการสืบทอดและปฏิบัติอยู่ โดยความคิดก้าวหน้าของอดีตเจ้าอาวาสองค์ก่อน ท่านมองเห็นการไกลว่าถ้าจัดพิธีนี้ตามแบบโบราณจะไม่สามารถรักษาประเพณีนี้ได้ เพราะการจัดแบบโบราณจะจัดเป็นการเฉพาะกับญาติสนิท คนทั่วไปจะได้เห็นพิธีนี้น้อยมาก ท่านจึงได้เปลี่ยนแปลงเวลาการจัดพิธีกรรมเสียใหม่ ให้คนทั่วไปไปได้เห็นการจัดพิธีนี้ เพื่อจะได้ติดตาม และคุ้นชินในความทรงจำ เมื่อถึงเวลาที่จะต้องใช้งานจริงก็ได้ปฏิบัติด้วยตนเองได้ เพราะเพียงแค่เปลี่ยนเวลา ก็สามารถทำให้คนรู้จักพิธีนี้มากขึ้น มีความเข้าใจมากขึ้น จึงทำให้ประเพณีนี้อยู่ได้นาน การจัดพิธีกรรม “เทาะอะโยงกย้าจกข์” ของชาวมอญวัดมะขามเองก็ยังมีแตกต่างจากชุมชนมอญอื่นๆ อยู่บ้าง แต่ก็ถือว่าเป็นความหลากหลายที่สร้างความน่าสนใจให้แก่วัฒนธรรมของตน

3. ผลการสร้างกลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม

กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐมนั้น เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งขึ้น พิธีกรรมเทาะอะโยงกย้าจกข์ของชาวมอญชุมชนวัดเกษตราราม ตำบลไทรงาม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยสรุปเป็นกลยุทธ์ที่สร้างชุมชนให้เข้มแข็งออกเป็นประเด็นใน 4 ประเด็น คือ 1) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยอาหาร 2) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยการแต่งกาย 3) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยพิธีกรรม และ 4) กลยุทธ์การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยภาษา สอดคล้องกับ **สุนทรีย์ วิพัฒนกรุฑ** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการสร้างอาชีพเสริมในพื้นที่บ้านเพนียด ตำบลเพนียด อำเภอดำรงวิทยารมย์ จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควรส่งเสริมอาชีพให้กับคนว่างงานส่งเสริมอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และอบรมให้ความรู้ตามความถนัดของคนในชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพกับการมีรายได้พอเพียง มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังพบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน สามารถวัดได้จากปัจจัยพื้นฐานในชุมชนได้ดังนี้ 1) ชุมชนมีความรักความสามัคคีเกื้อหนุนกัน 2) ชุมชนมีการตัดสินใจแก้ไขปัญหาพร้อมกันโดยส่วนรวม 3) ชุมชนมีความมั่นคงและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 4) สมาชิกในชุมชนมีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ในครัวเรือน 5) มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง 6) ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และ 7) ชุมชนมีความทั่วถึงทางด้านสาธารณูปโภคและทางด้านสาธารณูปการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ประกอบด้วย สำนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพระพุทธศาสนา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรมีการส่งเสริมพิธีกรรมเฉพาะถิ่นอย่างจริงจัง

2) ภาครัฐควรมีนโยบายให้การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมในพื้นที่หรือในสังกัดตนเองให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อลดปัญหาความเลื่อมล้ำในสังคมจากหลากหลายเผ่าพันธุ์

2) ควรกำหนดเป็นตารางการอบรมที่ชัดเจนให้แก่หน่วยงานรัฐ สถานศึกษา และประชาชนทั่วไปให้เข้ามาศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมต่อในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับพิธีกรรมอื่นๆ ของชุมชนชาวมอญที่ถูกทอดทิ้งไปตามกาลเวลา

2) ควรศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากความเจริญทางด้านวัตถุ เทคโนโลยีที่เจริญเข้าไปในชุมชนว่ามีผลกระทบต่อพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวมอญหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

ชิตชยางค์ ยมาภัย. ความเข้มแข็งของสังคม : ฐานคิดเบื้องต้น. JOURNAL OF LANGUAGE AND CULTURE, ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (May – August, 2001): 89.

ประเวศ วะสี. (2541). ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

พระครูใบฎีกาอาทิตย์ อัครมโม. (2560). “ศึกษาหลักธรรมและคติความเชื่อเรื่อง เทาะอะโย่งก้ายัจก์ของชาวมอญ วัดมะขาม จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสมุห์อานนท์ อานนโท และคณะ. การศึกษาเชิงวิเคราะห์คติธรรมในพิธีกรรมเทาะอะโย่งก้ายัจก์ของชาวมอญในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วารสาร มจร. พุทธปัญญาปริทรรศน์. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2562): 417 - 418.

พระมหาจรรยา กิตติปัญญา และคณะ. “การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 กรณีศึกษาชุมชนเข้มแข็งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูง อําเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น”. Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มีนาคม 2564): 195.

ไพฑูริย์ ศิริรักษ์. แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/hjOL5> [1 สิงหาคม 2565].

สุนทรีย์ วิพัฒน์ครุฑ. “การพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการสร้างอาชีพเสริมในพื้นที่บ้านเพนียด ตำบลเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี”. พิษณุเวชสาร. ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2563): 3 - 4.

สุเอ็ด คชเสนี. (2543). วัฒนธรรมประเพณีมอญ. หนังสือพระราชทานเพลิงศพพระครูสมุทรวราภรณ์ รองเจ้าคณะอำเภอพระประแดง และรองเจ้าอาวาสวัดทรงธรรมวรวิหาร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. สมุทรปราการ: พระประแดงการพิมพ์.